

XXV. OLMOUCKÉ HEMATOLOGICKÉ DNY S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ (OHD) – KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ OD HISTORIE PO SOUČASNOST

Letos je to 25 let od prvního Wiedermannova odpoledne, akce, kterou inicioval při příležitosti jeho nedožitých sedmdesátin jeho nástupce v roli přednosta Oddělení klinické hematologie FN Olomouc, profesor Karel Indrák. V rámci tohoto odborného programu jako první kromě něj přednášeli i prof. Ladislav Chrobák, prof. Marie Jarošová, prof. Ivo Krč, prof. Josef Procházka a prof. Vlastimil Ščudla. Již této první akce se zúčastnilo na 100 posluchačů – vedle hematologů z celého bývalého Severomoravského kraje a Zlína, Prostějova a Kroměříže i lékaři z FN a LF UP v Olomouci, včetně děkana LF UP. Účast děkanky či děkana LF UP, ředitele FN v Olomouci a rektorky, rektora či prorektora UP při slavnostním zahájení OHD se posléze stala samozřejmostí.

Profesor Boleslav Wiedermann je zakladatelem olomoucké hematologické školy. Počátkem padesátých let minulého století vybudoval ve FN v Olomouci první hematologickou laboratoř. Klinickou hematologii intenzivně pěstoval a rozvíjel jako asistent, docent a posléze profesor a přednosta I. interní kliniky FN a v roce 1970 zde založil i Oddělení klinické hematologie, jehož byl až do roku 1985 prvním přednostou. Prof. Wiedermann byl zakládajícím členem České hematologické společnosti, v letech 1967-1973 byl jejím místopředsedou a v letech 1973-1981 jejím předsedou. Jeho zásadní práce byly věnovány problematice megaloblastických anémií, mnohočetného myelomu, vlasatobuněčné leukemie a rodinnému postižení hematologickými chorobami (sideroblastické anémie, MH). Letos by se prof. MUDr. B. Wiedermann, CSc. dožil 95 let.

Z původně půldenní regionální akce se brzy stala celodenní, dnes již všeobecně uznávaná celostátní konference, která je nejdéle trvající odbornou akcí České hematologické společnosti ČLS JEP. V roce 1992 byl Wiedermannův hematologický den, na podnět vedení FN a LF UP, přejmenován na Olomoucký hematologický den s mezinárodní účastí (OHD), který se v roce 1995 stal dvoudenní konferencí s téměř 300 účastníky a 64 přednáškami, z nichž 7 bylo prezentováno odborníky ze zahraničí. Od počátku probíhala celá organizace OHD, na rozdíl od ostatních odborných konferencí, jen v režii zaměstnanců Hemato-onkologické kliniky. Prezidentem sjezdu je od jejího počátku prof. MUDr. Karel Indrák, DrSc., předsedou organizačního výboru je doc. prim. MUDr. Tomáš Papajík, CSc., a předsedou vědeckého výboru doc. MUDr. Edgar Faber, CSc. Významnou roli pro úspěšnou organizaci OHD však mají všichni pracovníci Hemato-onkologické kliniky, kteří k této akci vždy přistupují s maximální zodpovědností a nasazením a výsledkem je vynikající organizace a maximální pohostinnost, které spolu s historickými krásami Olomouce vytvořily onen pověstný „genius loci“, který z OHD udělal největší hematologickou akci v ČR. OHD byly brzy doplněny i o satelitní sympózia, výstavy farmaceutických firem a firem zastupujících výrobce laboratorní techniky. Odborné sekce zdravotních sester (organizované vrchní sestrou HOK paní Janou Ščudlovou) a laborantů (organizované vedoucí laborantkou HOK paní Jarmilou Indrákovou), které byly začleněny do odborného programu před 15 lety, se v roce 2006 a 2007 osamostatnily jako Konference ošetřovatelství a zdravotních laborantů. Od roku 2009 se pod odborným vedením prof. Marie Jarošové a doc. Vladimíra Divokého pořádá anglicky vedené Symposium on Advances in Molecular Hematology, kterého se účastní řada špičkových českých i zahraničních vědců. Největší počet účastníků – 1310 - se na OHD zaregistroval v roce 2006. V posledních pěti letech se OHD pravidelně účastní 700-850 účastníků především z ČR a SR a stejný počet je očekáván i letos. Konference byla

původně pořádána v budově Teoretických ústavů LF UP na Hněvotínské ulici. Když zdejší prostory přestaly postačovat, organizátoři OHD v roce 2006 „přestěhovali“ do Regionálního centra Olomouc a využili pro satelitní sympózia i prostory Konviktu UP. Od roku 2010 jsou OHD pořádány v kongresovém centru NH Congress Olomouc.

Cílem OHD je dosáhnout kvality standardní mezinárodní konference. Proto organizátoři vybírají od roku 2007 pro větší objektivitu volby abstrakta pro orální prezentace, prezentace formou posterů, práce, které budou jen publikovány ve sbornících, a práce, které jsou díky nižší kvalitě odmítnuty, formu anonymního hodnocení v odborných komisích. Ty jsou složeny vždy nejméně ze tří odborníků v příslušné tematické oblasti z celé ČR i ze Slovenska. Vědecký výbor se při hodnocení řídí jasnými pravidly preferujícími originalitu a původnost prací. Ke zvýšení kvality konference a povzbuzení mladých hematologů k aktivní účasti se organizátoři snaží účastníky stimulovat odměňováním nejlepších přednášek. V roce 1993 bylo poprvé vyhodnoceno nejlepší sdělení – přednáška RNDr. V. Divokého o molekulární biologii hemoglobinopatií. S počtem různě zaměřených sekcí se počet hodnocených sdělení zvyšoval, takže nyní jsou standardně odměňováni nejlepší přednášející v sekcích experimentální hematologie, klinické hematologie, ošetrovatelství a zdravotních laborantů, od roku 2003 je hodnocen i nejlepší souhrn a od roku 2004 je odměňován mladý autor nejlepšího posteru. Účastníci této soutěže – lékaři a VŠ nelékaři - nesmí být starší 35 let a musí být členy České hematologické společnosti. K tradici OHD patří, že při příležitosti jejich konání jsou významným hematologům z ČR či LF UP udělována ocenění České hematologické společnosti ČLS JEP nebo UP při příležitosti dosažení mimořádných výsledků či životních jubileí a ceny za nejlepší publikace v domácích či zahraničních časopisech. Členové České hematologické společnosti ČLS JEP a středně zdravotničtí pracovníci jsou zvýhodňováni nižší cenou konferenčních poplatků. Abstrakta konference byla nejprve publikována jen formou sborníků z OHD s ISBN, roku 2008 byla publikována jako Supplementum Vnitřního lékařství a od roku 2009 jako Supplementum časopisu Transfuze a hematologie dnes. OHD jsou od roku 2005 akreditovány Evropskou hematologickou asociací v systému CME ECAH (Continual Medical Education of European Council for Accreditation in Hematology). Vysokoškolsky vzdělaní účastníci OHD tak mohou hodnotit nejen kvalitu konference, ale mohou za účast získat body, které se už v některých státech Evropy standardně používají k verifikaci postgraduálního vzdělávání v hematologii. Kreditním systémem jsou hodnoceny i přednášky oboru ošetrovatelství a zdravotních laborantů. Každé OHD se vždy snaží přinést nějakou organizační novinku s cílem zvýšení kvality konference. Tématem pro letošní rok je zvýšení důrazu na diskuzi u posterů, která bude letos poprvé organizovaná, takže by nemělo dojít k tomu, že si zajímavé postery nenajdou své publikum.

Profesora Wiedermanna stále připomíná název nejdůležitější edukační přednášky – Wiedermannova přednáška. Ta je na Olomouckých hematologických dnech organizována od roku 2000, kdy ji přednesl profesor Robert Kyle z Mayo Clinic v Rochestru, USA, přední světový odborník v problematice mnohočetného myelomu a legenda světové hematologie. Prof. R. K. Kylemu byl při této příležitosti udělen jako mimořádnému odborníkovi i čestný doktorát Univerzity Palackého. Je symbolické, že letos je Wiedermannově přednášce věnováno stejné téma jako v roce 2000, ale řečník tentokrát pochází přímo z Olomouce. Je jím profesor Vlastimil Ščudla, čestný předseda České myelomové skupiny, který je jedním z žáků a pokračovatelem profesora Wiedermanna na poli problematiky mnohočetného myelomu a paraproteinemií. Symbolické je i to, že i letos bude významnému hostovi XXV. Olomouckých hematologických dnů udělen čestný doktorát UP za mimořádný přínos k odhalení

molekulární podstaty řady chorob způsobených poruchami krve tvorby a za zásluhy o rozvoj spolupráce s olomouckými hematology. Tímto hostem je profesor Josef T. Prchal, významný vědec, profesor vnitřního lékařství (hematologie), genetiky a patologie na University of Utah v Salt Lake City v USA a mimořádný profesor Ústavu patologické fyziologie 1. LF UK v Praze. Prof. J. T. Prchal dlouhodobě spolupracuje s českými hematology. Od roku 1990 spolupracuje i s řadou vědců z LF UP a přispívá k jejich odbornému růstu.

Sametová revoluce umožnila začít zvát do Olomouce významné zahraniční hematology z celého světa a českým hematologům tak, hlavně v prvních porevolučních letech, nabídla nové mezinárodní kontakty a spolupráci. Tito odborníci vesměs bez problémů a s radostí přijímali naše pozvání, velmi často byli, především zpočátku, překvapeni úrovní české hematologie, o které mnoho nevěděli (publikovat v časopisech s IF bylo v době socialismu pro Čechy či Slováky téměř nemožné a velký problém to byl ještě i v devadesátých letech minulého století, takže naše hematologii nebyla na „západě“ známá) i krásami naší země, a brzy začali vyplňovat program nově vzniklé edukační sekce OHD. K prvním zahraničním hostům na OHD patřil právě profesor Josef T. Prchal, Čecho-američan, který se Olomouckých hematologických dnů zúčastnil opakovaně. Během celé historie OHD přednášelo v Olomouci více než 65 zahraničních odborníků z více než 20 zemí z celého světa. V roce 2000 byl výběr zahraničních přednášejících poprvé monotematický – všechny prezentace byly věnovány problematice CML. Od té doby se organizátoři snaží vybrat alespoň jedno hlavní téma pro edukační sdělení a jemu pak podřídí výběr hostů ze zahraničí. Nejčastěji přednášejícím odborníkem byl profesor Thomas Lion z Vídně, který v Olomouci přednášel šestkrát, následován profesorem Josefem T. Prchalem, který přednášel pětkrát a profesorkou Iwonou Wlodarskou, která přednášela čtyřikrát. Dvakrát do Olomouce zavítali Ama Rohatiner, Kimmo Porkka, Satu Mustjoki, Jan Hastka a Robert Kralovics.

Hlavním edukačním tématem letošních hematologických dnů je mnohočetný myelom, v rámci kterého přednesou tři zahraniční autoři „state of art“ sdělení o genových změnách a jejich významu v patogeneze mnohočetného myelomu a také o roli nových léků a nových postupů v léčbě tohoto závažného hematologického onemocnění. Mnohočetnému myelomu bude také věnována jedna ze sekcí IV. mezinárodního symposia o pokrocích v molekulární hematologii, v níž zazní dvě přednášky autorů z USA a prezentace profesorky Iwony Wlodarské z Belgie, která v posledních letech přijíždí přednášet do Olomouce pravidelně. Další členové České myelomové skupiny budou prezentovat své zajímavé výsledky v dalších dvou sekcích věnovaných problematice mnohočetného myelomu.

V sekci o pokrocích v molekulární hematologii věnované regulaci krve tvorby vystoupí dva vědci ze severní Ameriky, kteří získali svými výsledky světové renomé. Oba budou ve svých edukačních přednáškách prezentovat témata jim nejbližší. Profesor Přemysl Poňka z Montrealu se bude věnovat metabolismu železa a profesor Josef Prchal mutacím způsobujícím polycytémie.

Vzhledem ke všemu výše uvedenému organizátoři pevně věří, že jubilejní XXV. Olomoucké hematologické dny po všech stránkách naplní očekávání všech účastníků, přejí jim užitečně a příjemně strávený čas v Olomouci a doufají, že tradice i význam OHD budou i nadále pokračovat a dále se rozvíjet.

Seznam přednášejících Wiedermannovu přednášku

2000 Kyle, R. A. (USA): Multiple Myeloma - A State of Art

2001 Klener, P. (ČR): New Directions in the Diagnostics and Treatment of NHL

2003 Amadori, S. (Itálie): Therapy of AML in the Elderly: From No Therapy to Targeted Therapy

2004 Gratwohl, A. (Švýcarsko): Evolution of Hematopoietic Stem Cell Transplantations in Europe

2005 Labar, B. (Chorvatsko): East-West Comparison of BMT Results

2006 Hehlmann, R. (Německo): CML, ELN Recommendations

2007 Kralovics, R. (Rakousko): JAK2 Mutation in Pathogenesis of MPD

2008 Prchal, J. (USA): Heparin, DMT1, and other Newly Discovered Participants of Iron Metabolism. How this
new Knowledge Change the Practice of Hematology

2009 Bloomfield D. Clara (USA): Recent advances in classification of AML and therapeutic implications

2010 Bain J. Barbara (Anglie): Myelodysplastic syndromes: diagnosis and classification

2011 Ščudla V. (ČR): Mnohočetný myelom na prahu 3. tisíciletí.